A NEOMALTHUSIANISMUS ANGLIÁBAN ÉS FRANCIAORSZÁGBAN.

Írta: REICHENHALLER KÁLMÁN.

Angliában és különösen Londonban mind érezhetőbb lesz a túlnépesség okozta nyomor. Az ipari válságok folytán a nagy gyárak kénytelenek az erős külföldi, főleg német verseny következtében a termelést megszorítani; kénytelenek a munkások egy részét elbocsátani, akik aztán kenyér nélkül maradnak. Pedig különben is nagy a száma azoknak, kik a saját hibájukon kívül nem jutnak munkához. És e szerencsétlenek hiába rendeznek tüntető körmeneteket London utcáin s hiába gyűléseznek a Hyde Park-ban, az illetékes körök sem tudnak rajtuk segíteni. Nincs munka, nincs kenyér.

Amint köztudomású, a városi proletariátusnál észlelhető a legerősebb szaporodás s így a munkátlanok száma, egyre jobban növekedik; a legtöbben, ha nem akarnak éhen halni, mikor már nem bírják tovább a folytonos halálküzdelmet, a lépten-nyomon leselkedő bűnnek lesznek áldozatai. A társadalom e legégetőbb baját nem nézheti tétlenül. A „Trades Union" néven ismert egyesületek voltak az elsők, melyek e kérdést igyekeztek megoldani azzal, hogy a foglalkozásnélküli munkásokat lehetőleg elterelték az olyan helyekről, ahol nagy volt a munkakínálat s ahol ennek következtében a munkabérek annyira alászálltak, hogy béréből a munkás a megélhetéshez még a legszükségesebbet sem szerezhette meg. A Trades Union-ok azonban gyengék voltak a folyton növekedő munkásnyomor megakadályozására. A baj főokát a népesség és különösen a városi proletariátus túlszaporodása képezte. Megalakult tehát Londonban a „Malthusian League" – a Malthus eszméit követő liga, melynek főszabályai: először arra törekedni, hogy a társadalom nyíltan foglalkozhassék a túlnépességnek, mint a nyomor és bűn okozójának lehető megszorításával s hogy ennek a kérdésnek a megvitatását ne tekintsék az erkölcsbe, sőt törvénybe ütköző dolognak, mert hiszen ez a társadalom legfontosabb problémája; másodszor, hogy az alsó osztályok közt is szabadon terjeszthessék a népesség törvényét, ennek következményeit és hatását a társadalmi viszonyokra és a közerkölcsre. A főelv meggyőzni a szegény embere-

ket arról, hogy mily veszedelembe döntik elsősorban magukat és családjukat s azután az egész társadalmat azzal, ha több gyermekük van, mint a hányat fel tudnak nevelni; mert a túlnépesség lesz az okozója az alsó osztályok nyomorának, járványoknak és bűnnek. A túlszaporodás lenyomván a munkabért, még csak inkább kiszolgáltatja őket a tőkésnek.

A Malthusian League tehát a túlnépességet akarja megakadályozni s így közvetve a nyomor és bűn pusztításainak gátat vetni. Irigykedve nézi Franciaországot, mely a tudományos neomalthusianismus par excellence megvalósítója. Nem tekinti a franciákat decadens népnek azért, mert születési arányuk a legkisebb, hanem épen dicsérőleg említi, hogy a franciák uralkodnak a születések számán; „el fog jönni az idő, mikor minden müveit nép ezen az állásponton lesz". A francia nem „dying nation" nincs kihaló félben; legjobban bizonyítja ezt az, hogy Canadában a francia telepesek száma egy és egy negyed század alatt harmincháromszorosra emelkedett, ez pedig teljesen megfelel a népesség normális alakulásának. Az alacsony születési szám egyedül annak tulajdonítható, hogy ott nagyobb az egyes előrelátása és felelősségérzete, mint Európa más országaiban. És valóban a francia társadalmi állapotok nagyon is kielégítőek. Megvan a kellő arány népesség és terület közt. A francia munkás sokkal jobban él, mint az angol, sőt keresetéből félretesz s így biztosítja magát öregségére vagy betegség esetére. A franciáknál nincs túlzsúfoltság, lakásínség, nincs elkeseredett küzdelem új meg új keresetforrások után, mint Angliában, hol oly nagy a tömegnyomor. Elősegíti azt a népességnek a gyárvárosokban való tömörülése, minthogy őstermelésből csak igen kevesen élhetnek meg. A franciáknál meg a népesség felének ad kenyeret ez a foglalkozási ág; a kisbirtokot nem kell szétforgácsolni, minthogy az apát felváltja a gazdaságban a fiú, aki a többi egykét testvért, ha ugyan vannak, pénzben elégíti ki. Ez a magyarázata az általános jólétnek Franciaországban.

Abban igaza van a Malthusian Leaguenek, midőn azt állítja, hogy Franciaországban a társadalmi viszonyok sokkal jobbak, mint Angliában. Azonban politikai szempontból az angolok nem irigyelhetik a franciákat, mert hogyan fognak ellenállhatni a jövőben a népességükben stationär franciák a németek folyton növekedő hatalmának, ha a német évente tovább is egy millióval gyarapodik? A német veszedelem Franciaországot nagyon is közelről fenyegeti s lehet, hogy nem sokára eljön az idő, amikor a franciák függetlenségüket csupán a nemzetközi féltékenységnek köszönhetik majd. (A mind jobban emelkedő nemzetközi solidaritás, a háborúkat mind jobban kizáró technikai haladás még biztosabb záloga. Franciaország függetlenségének. Úgy hogy a népesedési politikát mind kevésbbé kell politikai aggodalommal gátolni társadalmi hatásában. Szerk.)